بۇلت جەلكەن عىپ كوك تەڭىزدى مەن دە وتەرمەن قاق ئتىلىپ

ـــ "بۇگىنگى جۇڭگو" جەللەس شولۇى (5)

□ شىنجۋا اگەنتتىگىنىڭ تىلشىلەرى يۇي جياشين، شىن چىڭ، حى شينرۇڭ

جۇڭگو مەن امەريكا قۇراما شتاتتارى اراسىندا ەكونوميكا ـ ساۋدا قاجالىسى ورشىگەن، ساۋدا قورعامپازدىعى اعىنعا قارسى ئورشپ تۇرعان ساتتە، جۇڭگوعا كۇيە جاعاتىن ەسكىلىكتى اۋەن تاعى كوتەرىلدى.

ۇلكەن اۋقىمدى بوگەۋگە كەلمەيدى، شىندىققا تالاس جۇرمەيدى.

قىسىم مەن سىن ـ سايىس الدىندا، شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا 100 ميللىوندىعان جۇڭگو حالقى قيىندىقتاردان تايسالماي العا ۇمتىلىپ، ەكپىندەي ىلگەرىلەدى، رەفورمانىڭ قادامى اناعۇرلىم تەبىندى بولىپ، ەسىك ونان ارى ايقارا اشىلا ئتۇستى.

بۇگىنگى جۇڭگو بوران ـ شاشىننان، سىن ـ سىناقتان ئوتىپ تالقىپاي تالپىنىپ، قيىندىقتاردان قامال الۋ بارىسىندا جاڭا جاعداي اشۇدا.

قىينشىلىقتاردى جەڭىپ، بوگەتتەردى بۇزدى

رەفورما جاساۋ، ەسىك اشۇ پارمەندى قوزعاۋشى كۇش بەردى

"ئبىز جۇڭگودان كەتۇدى ويلاعان ەمەسپىز، بازار اشۇ، الدە زاۋود قۇرۇ بولسىن، جۇڭگو ەكونوميكاسىنىڭ جەدەل تۇرلەنىپ جاڭارۋى ئبزدىڭ داۋىمىزدىڭ ماڭىزدى قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدى".

امەريكا قۇراما شتاتتارى دوۋ حيميا سەرىكتەستىگىنىڭ باس اتقارۋشىسى جيم فيترىننىڭ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ ئتلىسىن قابىلداعاندا ايتقان ئسوزى جۇڭگوداعى ئبرتالاي شەتەل كاسپورىندارىنىڭ جۇرەك ئۇنىن جەتكىزدى.

راسىندا وسىلاي، شەتەل قارجىلاندىرعان كاسپورىندار كەڭ كولەمدى شەگىنگەندى قويىپ، كەرىسىنشە قارجى قوسۇ سەرپىنىن ارتتىرا ئتۇستى.

تەسلا كەلىپ زاۋود قۇردى، باۋما كەلىپ قارجىسىن مولايتتى، بانكە كارتچكاسى ارقىلى ەسەپ جاباتىن بىرلەسپ قارجى قوسقان تۇڭعىش قۇرىلىم ىرگە تەپتى، تۇڭعىش شەتەل قارجىلاندىرعان جارناسى مەڭگەرىلگەن اكتسيا سەرىكتەستىگى ىرگە تەپتى... جۇڭگونىڭ داموۋ بولاشاعىنا سەنىم ارتپ، جۇڭگونىڭ داموۋ ورايىنان تەڭ يگىلىكتەڭگەن شەتەل قارجىلاندىرعان كاسپورىندار كاپيتالىن، دارىندىلارىن، تەحنيكاسىن الپ كەلۋ تالعامىن جاسادى.

جۇڭگو مەن امەريكا قۇراما شتاتتارىنىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا قاجالىسى ورشىگەن ساتتە، امەريكا قۇراما شتاتتارىنداعى كەيبىر ساياساتپازدار جات نيەتتەگى ساندىراقتارىنا تاعى باستى: شەتەل قارجىلاندىرعان كاسپورىندار قاجالىستىڭ ئورشۋى سەبەپتى جۇڭگودان كەتۋى مۇمكىن، جۇڭگو ۇكىمەتى جۇڭگوداعى شەتەل كاسپورىندارىنىڭ مۇددەسىنە زيان جەتكىزۋى مۇمكىن...

مۇنداي ساندىراق ئبرىنشى رەت جاريقتا شىعىپ وتىرعانى جوق، قايتا شىندىق ونىڭ بەتىن تاعى جەرگە قاراتتى ـــ

ساۋدا مينيسترلىگىنىڭ ساندى مالىمەتىندە 2019 ـ جىلدىڭ الدىڭعى 4 ايىندا، جۇڭگونىڭ ئس جۇزىندە پايدالانعان شەتەل قارجىسى 305 ميلليارد 240 ميللىون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 6.4% ارتقاندىعى، امەريكا قۇراما شتاتتارىنىڭ جۇڭگوعا قوسقان قارجىسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 24.3% ارتقاندىعى كورسەتىلدى. ال «امەريكا قۇراما شتاتتارى كاسپورىندارى جۇڭگودا اق تىستى كىتابى»ندا تىلشىلىكتى قابىلداعان امەريكا قۇراما شتاتتارى كاسپورىندارىنىڭ 98%ىنىڭ جۇڭگو بازارىن ۇزدىكسىز اشاتىندىقتارىن بىلدىرگەندىكتەرى كورسەتىلدى.

ەل ارالىق ئبىر سەرىكتەستىكتىڭ جاۋاپتىسى اينتقاندداي، شەتەل ساۋداگەرلەرى ئۇشىن العاندا، اشىق كۇيدەى ساقتاعان جۇڭگونىڭ ئوزى ەڭ ۇلكەن باۋراعىش كۇش ەسەپتەلەدى.

كۇردەلى دە الماعايىپ حالقارالىق جاعداي الدىندا، جۇڭگو بار زەيىنىمەن، تىڭعىلىقتى تۇردە ەسكتى ايقارا اشۇ بەينەسىمەن شۇاقتى كۇندى قارسى الۋدا.

بۇل ەسىك اشۇدىڭ سۇبەلى تابىستارى ـــ

بىلتىر جەر شارى كولەمىندە قارجى قوسۇ جاپىپاي قۇلدىرادى، الايدا جۇڭگونىڭ شەتەل قارجىسىن باۋراۋى كەرىسىنشە 3% ارتىپ، جارقىن تۇينەگە اينالدى؛ سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى 30 تريللىون يۋاننان اسىپ، تاريحتاعى ەڭ جوعارى دەڭگەيگە جەتتى؛ GDP 90 تريللىون يۋاننان استى...

قورعامپازدىقتىڭ قارسى جەلىندە جۇڭگونى ساتسىزدىكتەردى ەرلىكپەن جەڭىپ، وسىنداي كەسەك ناتيجەلەرگە قول جەتكىزۋگە جەبەگەن ئسىرا نە نارسە؟ مۇنىڭ جاۋابى: رەفورما جاساۋدى، ەسىك اشۇدى سوڭعى دەيىن جۇرگىزۋ.

بۇگىنگى جۇڭگودا، رەفورمانىڭ قادامى اناعۇرلىم تەبىندى بولدى: جاڭا جەكەلىك سالىق زاڭىن اتقارىپ، قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ قاراجاتىنىڭ مولشەرىن رەتتەپ تومەندەتتى، ارتقان قۇن سالعىنىڭ مولشەرىن اناعۇرلىم تومەندەتتى؛ ۇكىمەت قۇرىلىمدارىن نقشامداپ، ۇقىقتى تومەنگە بەرۋ، ۇقىقتى تومەنگە بەرۋ مەن باسقارۋدى ۇشتاسترۋ، قىزمەت وتەۋدى ساپالىلاندىرۋ رەفورماسىن ىلگەرىلەي جەدەلدەتتى؛ وقۋ ـ اعارتۋ رەفورماسىن، زەينەتكەرلىك ئتۇزىمى رەفورماسىن، ەمدەۋ رەفورماسىن قاتار ىلگەرىلەتتى...

بۇگىنگى جۇڭگودا، ەسىك ونان ارى ايقارا اشىلا ئتۇستى: بىلتىر كەدەن باجىسىن بىرنەشە رەت بىرىنتىلىپ 7.5%كە دەيىن تومەندەتتى؛ شەتەل ساۋداگەرلەرىنىڭ قارجى قوسۇىنا رۇقسات بەرۋگە بايالانستى ۇنامسىز ئتىزىمىنىڭ شامامەن تورتتەن ئبىرىن قىسقارتتى؛ جۇڭگوشا ەركىن ساۋدا پورتىن قۇرۇدى ىلگەرىلەتتى؛ تۇڭعىش كەزەكتى جۇڭگو حالقارالىق يمپورت كورمەسىن وتكىزىپ، بولاشاقتا يمپورتتى اناعۇرلىم كەڭەيتۋگە ۇادە بەردى؛ شەتەل ساۋداگەرلەرىنىڭ قارجى قوسۇ زاڭىن شعارىپ، ئتۇزىم ۇلگىسىندە ەسىك اشۇعا اناعۇرلىم ئمان بەردى...

100 جىلدا بولماعان ئرى وزگەرىس الدىندا، ئبىز ستراتەگيالىق تاباندىلىقتى ساقتاپ، تاباندى تۇرده رەفورمانى تەرەڭدەتپ، ەسكتى ايقارا اشپ، قىسمدى قوزعاۋشى كۇشكە اينالدىرىپ، اناعۇرلىم زور اقىل ـ پاراسات پەن ەرلىك ارقىلى جوعارى ساپالى داموعا قادام تاستادىق.

جاپا ـ ماشاقات شىڭدادى، تابىسقا جەتكىزدى.

تاريحقا قايىرىلىپ قارار بولساق، كەزىندەگى بىرىنشىدەن كەدەي، ەكىنشىدەن اق بولۋدان بۇگىنگى كۇندە مەملەكەت پەن حالىق تۇرمىسىندا ئتۇبىرلى وزگەرىستەر جارىقتا شقتى. سۋعا تۇنشعىپ، جويقىن تولقىندارعا تاپ بولعان جۇڭگو اقىرى شالقار تەڭىزدە ئجۇزۇدى ۇيرەنىپ، تالاي رەتكى "قىسىم كۇش سىناعىندا" ۇزدىكسىز زورايىپ، الۋەتتەنە ئتۇستى.

بۇگىنگى اۋقىمعا قاراساق، جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاندىعىنىڭ 70 جىلدىعى جاڭا باستاماسىندا، جاپىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋعا سونشالقتى جاقندداي تۇسكەن ساتتە، بىزدە اناعۇرلىم باتىل جىگەر مەن سەنىم بار، جاپا ـ ماشاقات، حاۋپ ـ قاتەردەن قورىقپاي، ۇدەرە العا تارتامىز.

بوران ـ شاشىندىردان تايسالمادى

ناقتى يگەرىپ، شىنايى ىستەپ داموۋدى كوزدەدى

5 ـ ايدىڭ سوڭىندا ئبىر اپتانى باقلاۋ تەرەزەسى ەتسەك، قازىرگى جۇڭگونىڭ رەفورماسىنىڭ، ەسىك اشۇنىڭ كەڭدىگى مەن تەرەڭدىگىنىڭ جۇلگەسى كورىندى ـــ

5 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى حۇبەي ـ اۋمەن ـ پورتۇگال ئتىلدى ەلدەر ئوندىرىس قۇاتى سەلبەستىگى بوينىشا ۇشتاسۋ ئماجلىسى ۇحاندا وتكىزىلدى، حۇبەي ولكەسىنەن 90 كاسپورىننىڭ جاۋاپتىسى مەن پورتۇگال ئتىلدى ەلدەر جىبەرگەن ۇاكىلدەر كەزدەستى؛

5 ـ ايدىڭ 23 ـ كۇنى جۇڭگو جيلين ـ ۇلى بريتانيا ەكونوميكا ساۋدا اۋىس ـ كۇيىس ئماجلىسى لوندوندا وتكىزىلىپ، ەكى جاقتىڭ سەلبەستىك ايماسن كەڭەيتتى؛

5 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى حالقارالىق قارجى قوسۇ ساۋدا كورمەسى اشىلىپ، شەكارا ئشى ـ سىرتىندىعى 400دەن استام قۇرىلىم مەن كاسپورىندى باۋرادى؛

5 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى 2019 ـ جىلعى جۇڭگو حالقارالىق قىزمەت وتەۋ ساۋدا ـ ساتىق جينالىسى بەيجىڭدە وتكىزىلىپ، ەلمىزبەن "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول" سەلبەستىك حۇجاتتارىنا قول قويىسقان مەملەكەتتەردىڭ 80%كە تاياۋ كورمەگە، جينالسقا قاتىناستى؛

...

كۇن ارتىنان كۇن زۇلاپ، قىس نزعارى جوعالدى، شۇعالاعا مالىنىپ كوكتەم قايتا ورالدى. وسى ناقتى ارەكەتتەر مەن شارالار جۇڭگونىڭ اشىلعان ەسىگىنىڭ ونان ارى ايقارا اشىلۋىنىڭ ەڭ جاقسى قوسالقى سىپاتى ەسەپتەلدى.

رەفورمانى تەرەڭدەتۋ، ەسكتى ايقارا اشۇ ارقىلى داموۋ كەڭىستىگى كەڭەيپ، كوسىلە ئتۇستى ـــ

شعىستا چاڭجياڭ التىن سۋ ارناسىمەن تەڭىزگە شقتى؛ باتىستا جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزى ەۋروپاعا تىكە قاتىناندى؛ وڭتۇستىكتە "قۇرلىق ـ تەڭىز جاڭا ارناسى" سينگاپۇر سياقتى شعىس وڭتۇستىك ازيا ەلدەرىنە تۇتاستى؛ سولتۇستىكتە "چۇڭچيڭ ـ مانجۇريا ـ رەسەي" كەزەكشى پويەزى رەسەيگە تىكە قاتىناندى... قولايلىلىقتارعا سۇيەنىپ ەسىك اشىپ، بيىل ئبرىنشى توقساندا چۇڭچيڭنىڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 21.9% ارتتى.

بۇگىل ەلگە كوز تاستاساق، بيىل الدىڭعى 4 ايدا ەلىمىزدىڭ ەۋروپا وداعى، شعىس وڭتۇستىك ازيا ەلدەرى وداعى، كورەيا، رەسەي سياقتى ەلدەرگە ەكسپورتى جەكە ـ جەكە 14.2%، 13.4%، 7.7% جانە 9.1% ارتىپ، سىرتقى ساۋدا كاسپورىندارىنىڭ حالقارالىق جۇلگەسى اناعۇرلىم كوپ نەگىزدى بولىپ، "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول" بويىندعى ەلدەردىڭ ەكسپورت ـ يمپورتىنىڭ ىلگەرىلەتۋ رولى بارعان سايىن كورىنەكتىلەندى.

چاڭجياڭ اتىراۋى، كۇڭدۇڭ ـ شياڭگاڭ ـ اۋمەن ۇلكەن شعاناق رايونى، شيۇڭ ـ ان جاڭا رايونى تولىق داۋىندالدى، شعىس سولتۇستىك گۇلدەنىپ، باتىس بولىك قاۋىرت اشىلىپ، ورتا بولىك بوي كوتەرىپ، بىرتىندەپ ىلگەرىلەدى... ەسكتى ايقارا اشۇ ارقىلى قاۋىرت داموۋدى جەبەدى، بۇرىنعى ىسكى قۇرلىقتىق ىسكى الاپ بۇگىنگى كۇندە ەسىك اشقان الدىڭعى شەپكە اينالدى.

رەفورمانى تەرەڭدەتۋ، ەسكتى ايقارا اشۇ ارقىلى جاڭا، كونە قوزعاۋشى كۇش جەدەل اۋىستى ـــ

ۇشقىنسىز ۇشاق، شوفەرسىز جۇرگىزۋ، جاساندى زەردە، ۇلكەن ساندى مالىمەت، بلوكچەين... جاڭا ئونىم، جاڭا تەحنيكا تولاسسىز جارىقتا شعىپ، جاڭا قوزعاۋشى كۇشتەر جاڭا داموۋدى جەبەگەن جاندى كورىنىستەر بايقاۋ عانا اشىلدى.

ساندى مالىمەتتەردە مىنالار كورسەتىلدى: 2018 ـ جىلى مەملەكەت بوينىشا زەرتتەۋ جانە تاجريبە جاساۋ، داموۋ قاراجاتى 2 تريللىون يۋانعا تاياۋ بولىپ، ۇسىنىلىم كۇشەيىلدىگى 2.18%كە جەتىپ، ەكونوميكالىق سەلبەستىك جانە داموۋ ۇيىمىنداعى مەملەكەتتەردىڭ ورتاشا دەڭگەيىنەن اسىپ ئتۇستى.

"رەفورما جاساۋدى، ەسىك اشۇدى تەرەڭدەتۋ، جاڭالىق اشا داموۋدى ىلگەرىلەتۋ سىندى ئبىرسپىرا شارالاردىڭ جەبەۋىندە، جۇڭگو ەكونوميكاسىندا جاڭا قوزعاۋشى كۇش جارىقتا شقتى"، ـ دەدى بوستون كەڭەس بەرۋ سەرىكتەستىگىنىڭ الەمدىك ئتوراعاسى حانس ـ پاۋل بۇركنەر.

ئبر ايعا جۇىق ۋاقىت ىشىندە مەملەكەتتىڭ سالىقتى ازايتىپ، اقىنى تومەندەتۋ جونىندە ارت ـ ارتىنان ورنالاسترۋ جاساۋىنىڭ 100 ميللىوندىعان بازار تۇلعالارىنىڭ ومىرشەڭدىگى مەن جاڭالىق اشۇ قوزعاۋشى كۇشىن اناعۇرلىم قاۋلاتاتىندىعى داۋسز.

رەفورمانى تەرەڭدەتۋ، ەسكتى ايقارا اشۇ ارقىلى ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى داموۋ تەبىندەدى ـــ

الما سەرىكتەستىگى ۇلكەن جۇڭحۋا ئوڭىرى باس شتابىن، سانلىك ساۋدا ىستەرى بۇيىمدارى ىستەرىنىڭ ازيا ئوڭىرى باس شتابىن، نايك سەرىكتەستىگى سيفرلى قىزمەت ئۇيىن قۇردى... 5 ـ ايداعى شاڭحاي، دۇنيە ئجۇزى بوينىشا ايگىلى 27 ەل ارالىق كاسپورىنعا كۇالىك تاراتۋ سالتى شەتەلدىك نازارىن اۋدادى.

بارعان ساين ارتقان فاكتور بايلىعىن ورنالاستىرۋ قابىلەتى، ۇزبەي ساپالىلانعان شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى، اناعۇرلىم ايگىلەنگەن تۇزىمدىك اشىق ارتقشىلىق... "تەرەڭ" رەفورمامەن ەكونوميكانىڭ "ساپا"سىن ئوسىردى، بۇل شاڭحايدىڭ عانا ەمەس، سونداي ـ اق جۇڭگو ەكونوميكاسىنىڭ شىكى جانە سىرتقى سايىستارعا توتەپ بەرۋىنىڭ "قۇپيا كىلتى".

بيىلدان بەرى ميكرولىق تۇلعالىق ومىرشەڭدىكتى كۇشەيتۋدى ئتۇيىن ەتپ، قاتىستى سالالاردىڭ رەفورماسىن تەرەڭدەتۋدى، ناقتىلاۋدى ىلگەرىلەتتى؛ مەملەكەت مەنشىگىندەگى مال ـ مۇلىك، مەملەكەت كاسپورىندارى، قازىنا، سالىق، فينانس، جەر ئتۇزىمى، ۇكىمەت فۇنكتسياسى سياقتى ماڭىزدى سالالاردىڭ جانە شەشۋشى بۇىندارداعى رەفورمانى جەدەلدەتتى؛ كاسىپ تىزبەگىنىڭ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋعا كۇش سالىپ، حالىق شارۋاشىلىعىنىڭ اينالمىن ىركىلىسسىزدەندىردى...

رەفورمانى تەرەڭدەتۋدىڭ، ەسكتى ايقارا اشۇدىڭ ئبر قىدىرۋ ئرى، ناقتى شارالارى جۇڭگو ەكونوميكاسىنىڭ نەگىزىن اناعۇرلىم ورنىقتىرىپ، ومىرشەڭدىگىن اناعۇرلىم كۇشەيتىپ، تۇزىمدىلىگىن اناعۇرلىم بەكەمدەپ، دۇنيە ئجۇزى ەكونوميكاسىن ارتتىرۋدىڭ "ورنىقتىرعىشى"نا جانە "قوزعاۋشى كۇش قاينارى"نا اينالدى.

جەلكەنىن جايىپ، السىن ساپارعا جول الدى

تەڭىزدەي دارقان قۇشاعى بۇلاقتاردى قۇشادى

چاڭجياڭ ئدارياسى مەن دۇڭحاي تەڭىزى تۇيىلىسىندەگى شاڭحاي لينگاڭ رايوننداعى تەسلا "اسىرە ۇلكەن زاۋودى" قۇرىلىسى قاۋىرت جۇرگىزىلۋدە. 5 ـ ايدىڭ سوڭىندا تەسلا ارناۋلى دارىندى قابىلداۋ جينالىسى وسى ارادا وتكىزىلدى.

جۇڭگونىڭ اۋتومۋبيل كاسىبى سالاسىندا شەتەل قارجىسى جارنا سالىستىرماسى شەكتەمەسى بوساڭسىتىلعاننان كەيىنگى تۇڭعىش شەتەل ساۋداگەرلەرى دەربەس قارجىلاندىرعان اۋتومۋبيل كاسپورنى رەتىندە، كەلىسىمگە قول قويۋدان، جەر الۋدان قۇرىلىس باستاعانعا دەيىن، تەسلا نەبارى جارتى جىل ۋاقىت عانا جۇمسادى. تەسلانىڭ باس اتقارۋشىسى مۇسوك تەبىرەنە :"جۇڭگونىڭ داموۋ قارقىنى مەن ئس ئبترۋ ونىمدىلىگى ادامعا تەرەڭ اسەر بەردى"، ـ دەگەن ەدى.

قارقىننىڭ جەدەلدەۋى جۇڭگونىڭ ئس ئبترۋ ونىمدىلىگى عانا ەمەس، ونان دا ماڭىزدىسى، جۇڭگونىڭ ەسك اشۇ قادامى سانالادى.

شەتەل قارجىسىنىڭ بازارعا كىرۋىن اناعۇرلىم كەڭ سالادا كەڭەيتتى، ئبىلىم مەنشىك ۇقىعىن قورعاۋ جاعىنداعى حالقارالىق سەلبەستىكتى اناعۇرلىم زور تەبىنمەن كۇشەيتتى، تاۋار جانە قىزمەت وتەۋ يمپورتىن اناعۇرلىم كەڭ كولەمدە مولايتتى، حالقارالىق ماكرولىق ەكونوميكالىق ساياساتىنىڭ سايكەسۇىن اناعۇرلىم ئونىمدى اتقاردى، سىرتقا ەسىك اشۇ ساياساتىنىڭ دايەكتىلەنۇىنە، تياناقتانۇىنا اناعۇرلىم ئمان بەردى...

سەنىمدى ۇادە. 2 ـ كەزەكتى "ئبر بەلدەۋ، ئبر جول" حالقارالىق سەلبەستىك جوعارى دارەجەللەر تالقى مىنبەرىندە جۇڭگو "سەنىمدىلىگى" اسا جوعارى بولعان ئبرسپىرا سىرتقا ەسىك اشۇ شارالارىن ورتاعا قويىپ، اناعۇرلىم جوعارى دەڭگەيدەگى سىرتقا ەسىك اشۇ ۇلى مۇراتى مەن رەفورمانى جاپىپاي تەرەڭدەتۋ تاباندىلىعىن بەينەلەدى.

"ەسىك اشۇدى ۇزدىكسىز كەڭەيتۋ جۇڭگونىڭ باسەكەلىك قۇاتىن جوعارىلاتپ عانا قالماستان، كوپ جاقتى ساۋدا مەن قارجى قوسۇ جۇيەسىن ورنىقتىرۋعا دا ۇلەس قوسادى" دەپ باعا بەردى حالقارالىق ساۋدا ورتالعىنىڭ اتقارۋشى مەڭگەرۋشىسى گونزالەز.

بۇل جۇڭگونىڭ ئداۋىردىڭ وزگەرىسىنە سايكەسپ، سىن ـ سايىستارعا توتەپ بەرىپ، قيىندىقتا قارسى اتتانۋداعى تاباندى تالعامى ـــ

شەتەل قارجىسىنىڭ بازارعا كىرۋىنە، "اۋىر سالماقتاعى شەبەرلەردىڭ" كىرۋىنە رۇقسات ەتۋدى بوساڭسىتۋ بەينە جايىن بالىق اسىرىنە ۇقسايدى، ئتپتى دە قيان ـ كەسكى بازار باسەكەسى ەل ىشىندەگى اۋتومۋبيل كاسىبى سالاسىن تۇرلەنىپ جاڭالانۋعا قۇزايدى.

"ازۇلىمەن السۋ" بارىسىندا دامىدى، الۋەتتەندى، اۋتومۋبيل كاسىبى سالاسىندعى ئبر تيپتىك مىسال: 2001 ـ جىلى "دۇنيە جۇزىلىك ساۋدا ۇيىمى"نا ەندى عانا كىرگەن كەزدە جۇڭگو ئبر جىلدا بىرنەشە عانا جاڭا اۋتومۋبيل وندىرەتىن، بۇگىنگى كۇندە بۇكىل جەر شارىنداعى ۇار 3 اۋتومۋبيلدىك بىرەۋى جۇڭگودان كەلەدى، بۇل جەر مەرەكشە باسەكەلىك قۇاتقا يە، تولىق بازارلانعان دۇنيە جۇزىندەگى 1 ـ ۇلكەن اۋتومۋبيل بازارى.

سىن ـ سناقتان ئوتۋ ارقىلى قاي ـ قاشان دا شت جاڭا

(باسى 2 ـ بەتتە)

نازاردى وڭتۇستىك شينجياڭداعى 4 ايماق، وبلىستىڭ اۋىر كەدەي وڭىرلەرى مەن مەرەكشە قينىشىلعى بار قاۋىمعا شو ـ عىرلاندىرىپ، ئس جۇزىندىك جاعدايدان اۋىتقىماۋمەن، ول ـ شەمدى وسىرمەۋمەن، ارالىندى اشا بەرمەۋمەن بىرگە، كەدەي ـ لىكتەن ارلىتۋدا جالعاندىق ىستەمەۋ، ولشەمدى تومەندەتپەۋ، ساپاعا نقپال جاساماۋ، ئارى ادىپتىقاۋ، ئارى ادەيى كەشكىتىر ـ مەۋ كەرەك. "التى دالمە ـ ئدال"دى تياناقتاندىرىپ، "جەتى ئبر توپ"تى ىلگەرىلەتپ، "ۇشتە سەرپىندى ارتتىرۋ"دى جەبەپ، تۇرعىن ئۇي جانە اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگىندەگى ول ـ قىلقتاردى تۇگەلدەي تولقتاۋدى جەدەلدەتپ، ىجداعاتتىلىق ـ پەن ىستەۋگە كۇش سالىپ، قامال ىشىندەگى قامالداردى الۋ كەرەك. بەس دارەجەلى شۇجي بىرگە يگەرۋگە تاباندى بولپ، كەدەيلىكتەن ارلىتۋ ساپاسىن جوعارىلاتۋدى ماڭدداي الدى ورىنعا قويىپ، كەدەيلىكتەن ارلىتۋدان قامال الۋ جاۋاپ ـ كەرشىلىك جۇيەسىن، ساياساتتىق جۇيەسىن، ۇسىنىلىم جۇيەسىن، اتتانىسقا كەلتىرۋ جۇيەسىن، باقىلاۋ جۇيەسىن، تەكسەرۋ ـ باعالاۋ جۇيەسىن ورناتپ، كەمەلدەندىرىپ، ئبر جاعىنان، قالعان كەدەي جان سانىن ازايتۋدى، ئبر جاعىنان، كەدەيلىكتەن ارلىعان جان سانىن ورنىقتىرۋدى، دارەجەسىن ئوسىرۋدى مەقتاپ يگەرىپ، ورنىقتى تۇردە كەدەيلىكتەن ارلىتۋدىڭ بايان ـ دى مەحانيزمىن ورناتپ، قايتا كەدەيلەسۋدەن جانە جاڭا كەـ دەيلەردىڭ پايدا بولۋىنان ئونمدى ساقتانۇ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: كەدەيلىك تىزىمىنەن ئوشرۋ وتكەلىن قاتاڭ يگەرىپ، "جالعان ۇلگى"دەگى كەـ دەيلىكتەن ارلىتۋدان، "ەسەپ جاساۋ ۇلگىسى"ندەگى كەـ دەيلىكتەن ارلىتۋدان، "كورسەتكىش ۇلگىسى"ندەگى كەدەيـ لىكتەن ارلىتۋدان، "تۇراقسىز ۇلگى"دەگى كەدەيلىكتەن ارلىتۋدان قاتاڭ ساقتانۇ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋدە جىگەر ـ قايرات جاعىنان سۇيەمەلدەۋمەن، اقىل ـ پاراسات جاعىنان سۇيەمەلدەۋمەن ئوزارا بىرلەسترۋدەن جازباۋ، ناعىز كەـ دەيلەردى كەدەيلىكتەن ارلىتۋ، كەدەيلىكتەن شىنايى ارلىتۋ، كەدەيلىكتەن ارلىتۋدىڭ ناتيجەسى بۇقارانىڭ قۇپتاۋىنا شىنا ـ يى يە بولۋ، امالياتتىڭ جانە تاريحتىڭ سىنىنان وتە الۋى كەرەك. پارتيانى جاپىپاي قاتاڭ جونگە سالۋ تالابىن كەدەيـ لىكتەن ارلىتۋدان قامال الۋدىڭ جالپى بارىسىنا ئسكىرىپ، شارلاۋدان اڭىس ەتىلگەن پىكىرلەر بوينىشا رەتتەۋ ـ تۇـ زەتۋدى وراي دەپ ئبىلىپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سالا ـ سىنداعى شىرىكتەسۋ جانە ستيل ماسەلەسىن ارنايى جونگە سالۋدى ۇزدىكسىز تەرەڭدەتپ، فورماشىلدىقتى، تورەشىلـ دىكتى كۇش سالا شەشۋ، نەگىزگى ساتىنىڭ اۋىرتپالعىن جەـ گىلدەتەتىن ئتۇرلى شەشىمدەردى تياناقتاندىرىپ، شىنىدىقتى ئس جۇزىنەن نزدەپ، شىنايى يگەرىپ، ناقتى ئس ىستەپ، شىنايى ونىمدىلىككە تالپىنۇ كەرەك.

(باسى 2 ـ بەتتە)

ئماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: قوعام ورنىقتىلىعى مەن باـ ياندى تىنىشتىق باس نسانىنان مەقتاپ ارقاۋ ەتپ، حالىق قۇرىلتاـ يى قىزمەتىن ويداعىداي ىستەۋ كەرەك. زاڭ شعارۋ قىزمەتىنىڭ ورەسىن جوعارىلاتپ، ئتۇيىندى سالالاردىڭ زاڭ شعارۋدى كۇـ شەيتپ، شعارۋدى، وزگەرتۋدى، كۇشىنەن قالدىرۋدى، ئتۇىسىـ دىرۋدى قاتار قولدانۋ جانە شۇعىل قاجەتتىلەرىن الدىمەن ىستەۋ پرينسيبىنە تاباندى بولپ، باس نسانانى جۇزەگە اسىرۋدا شۇعىل قاجەتتى زاڭ ەرەجەلەردى جەدەل جاساپ، العا قويىپ، جەرگىلىكـ تى ورىننىڭ زاڭ شعارۋ قىزمەتىنىڭ جاڭا ناتيجەلەرىمەن باس نسا ـ نانى جۇزەگە اسىرۋ ئۇشىن پارەندى كەپىل ازىرلەۋ؛ باقىلاۋ قىز ـ مەتىنىڭ ورەسىن ئوسىرپ، شىنجياڭنىڭ ورنىقتىلىعىنا، داموۋىنا قا ـ تىستى كەلەلى ماسەلەلەر مەن حالىق بۇقارانىڭ جاپىپاي نازار اۋدا ـ رىپ وتىرعان كورىنەكتى ماسەلەلەردى باقىلاۋدىڭ ماڭىزدى ئتۇيە ـ نى ەتپ، ماسەلەنى باعدار ەتۋدەن جازباي، كىناراتتاردى تەكسە ـ رىپ انقتاپ، جاعدايعا قاراي شارا قولدانۋ، تاباندىلىقپەن سوڭىنا دەيىن جالعاستىرۋ؛ ۇاكىلدەردىڭ قىزمەت ورەسىن جوعارىلاتپ، ۇاكىلدەردى باۋلۋ قىزمەتىن اناعۇرلىم كۇشەيتپ، ۇاكىلدەردىڭ تەكسەرۋ جانە تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزۋ قيمىلدارىن ويداعىداي ۇيىمداستىرىپ، ۇاكىلدەردىڭ كەڭەستىك جوباسىنىڭ جانە ۇسىنىسـ نىڭ ئبر جايلى ەتىلۋ ساپاسىن ۇزدىكسىز ئوسىرىپ، ۇاكىلدەردى پارتيا ئۇشىن جاۋاپكەرشىلىگىن ادا ەتۋگە، ادالدىقپەن حالىق ئۇشىن مىندەت اتقارۋعا، كوپىرلىك رول اتقارىپ دانەكەر بولۋعا جەتەكتەۋ كەرەك.

اۋتونوميالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كوميتەتىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۋشىلەرى جۇ حايلۇن، لي شۇەجۇن، دۇڭ شينگۇاڭ، باداي، گۇلشات ابدىقادىر، مانەن زەينەل ماجلىسـ كە قاتىناستى.

اۋتونوميالى رايوننىڭ ورىنباسار ئتوراعاسى قادىلبەك قامزا، اۋتونوميالى رايوندىق جوعارى حالىق سوتى مەكەمەسىنىڭ باسشىسى باھارگۇل سامەت، اۋتونوميالى رايوندىق حالىق پروكۇراتۋراسىنىڭ باس پروكۇرورى لي يۇڭجۇن، اۋتونوميالى رايوندىق باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ جاۋاپتىسى، اۋتونوميالى رايوندىق حالىق قۇـ رىلتايى تۇراقتى كوميتەتىنىڭ ورىنباسار باس حاتشىلارى، ئارقايسى ارناۋلى قىزمەت كوميتەتتەرىنىڭ، تۇراقتى كوميتەتتىڭ قىزمەت تا ـ راۋلارىنىڭ جاۋاپتىلارى، ئارقايسى ايماق، وبلىس، قالا حالىق قۇـ رىلتايلارىنىڭ جاۋاپتىلارى، ئبر ئبولىم مەملەكەتتىك حالىق قۇرىلـ تايىنىڭ شينجياڭدا تۇراتىن ۇاكىلدەرى جانە اۋتونوميالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى ۇاكىلدەرى، سوندداي ـ اق قاتىستى تاراۋلاردىڭ جاۋاپتىلارى قاتارلىلار ماجلىسكە سىرتتاي قاتىناستى.

تۇلەۋگە بولادى.

"داعدارىس بولعان ساين اناعۇرلىم زور وراي تۇىلۋى مۇمكىن، سىرتقى ورتا ئتيمدى بولماعان كەزدە، كوكىرەكتى كەڭ ۇستاپ، باتىلدىقپەن زەرتتەپ، جاڭالىق اشىپ، ئورىس اشا العا ىلگەرىلەگەندە، جاڭا ورىسكە اناعۇرلىم وڭاي قادام تاستاۋعا بولادى". وسى ئبىر ئۇن كوپتەگەن سىرتقى ساۋدا كاسىپورىندارىنىڭ ورتاق تانىمنا اينالدى.

بۇل جۇڭگونىڭ دۇنيە جۇزىمەن قاۋىشۋداعى، بۇكىل جەر شارىمەن اناعۇرلىم كوپ ورايدان ورتاق يگىلىكتەنۇدەگى ئرى ەلدىك جاۋاپكەرشىلىگى ـــ

"جۇڭگو ـــ ۇلكەن بازار، ئبز ۇلكەن بازاردى جاقسى كورەمىز"... جۇىرداعى ئبر حالقارالىق كەڭەستە ايگىلى قارجى قوسۇشى ۇاررەن بۇففەت ئوزىنىڭ جۇڭگو بازارىنا ئۇمت ارتاتىندىعىن ايقىن بەينەلەدى ئارى اناع